

Sygn. akt I ACa 339/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Dariusz Limiera

Sędziowie : SA Anna Cesarz

SO (del .) Bożena Rządzińska (spr .)

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2016 r. w Łodzi rozprawie

sprawy z powództwa **J. G.**

przeciwko (...) **Spółce Akcyjnej**
z siedzibą w S.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 4 grudnia 2015 r. sygn. akt I C 505/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. na rzecz J. G. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 339/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 4 grudnia 2015r. Sąd Okręgowy w Kaliszu w sprawie z powództwa J. G. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w S. o zapłatę, zasądził na rzecz powoda kwotę 80000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 29 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty (pkt I.1), kwotę 60 572 zł tytułem utraconych zarobków za okres od 1 maja 2009r. do dnia 21 grudnia 2015r. z ustawowymi odsetkami od kwoty 38 850 zł od dnia 11czerwca 2013r., od kwoty 7 400 zł od dnia 1 października 2013r., od kwoty 14 322 zł od dnia 4 grudnia 2015r. – do dnia zapłaty (pkt I.2), kwotę 780 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia z ustawowymi odsetkami od dnia 11 czerwca 2013r. (pkt I.3), kwotę 370 zł miesięcznie tytułem renty uzupełniającej, płatnej do 10. dnia każdego miesiąca poczynając od dnia 1 stycznia 2016r. z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat (pkt I.4), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8 617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 3 617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III.1), nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kaliszu kwotę 5 290 zł tytułem nieuiszczonej

opłaty od uwzględnionego powództwa (pkt III.2) i nie obciążył powoda kosztami postępowania w zakresie oddalonego powództwa (pkt IV).

Ustalenia Sądu Okręgowego istotne z punktu widzenia zakresu zaskarżenia przedstawiają się następująco: w dniu 1 maja 2009 r. powód J. G. na swojej posesji uległ wypadkowi. Kierująca samochodem B. P., w trakcie manewru cofania przygniotła powoda do kosiarki, w wyniku czego powód, jak pierwotnie ustalono, doznał złamania dwóch żeber bez przemieszczeń, nie wymagał hospitalizacji. Z powodu narastającego bólu powód dwukrotnie udawał się do poradni chirurgicznej w K., uzyskując ostatecznie skierowanie do szpitala, w którym ustalono, że powód ma złamane 5 żeber, doszło do przebiccia opłucnej i zalania płuc krwią. Powód został skierowany do szpitala chorób płuc w W., gdzie przeprowadzono szczegółowe badania i stwierdzono krwiak wewnętrzny.

Powód J. G. na skutek wypadku z dnia 1.05.2009 r. doznał złamania żeber IV-VII z przemieszczeniem odłamów, odmokrwiaka lewej opłucnej oraz zbiornika płynu – brak danych jakiego, w obrębie powłok miękkich klatki piersiowej po stronie lewej. Trwały uszczerbek na zdrowiu powoda z uwagi na doznane obrażenia wynosi 28 %.

Aktualny stan zdrowia powoda, a przede wszystkim stan układu oddechowego i stan zdrowia psychicznego bezwzględnie pozostaje w związku przyczynowo skutkowym z przedmiotowym zdarzeniem. Uwzględniając upływ czasu od zdarzenia, stan ten należy uznać za utrwalony, nie rokujący poprawy. Skutkiem przebytych obrażeń klatki piersiowej są: zaburzenia oddychania o charakterze restrykcji, dolegliwości bólowe w miejscach złamanych żeber, co skutkuje zmniejszoną wydolnością fizyczną i zmniejszoną tolerancją wysiłku. Powód na skutek przeżycia wypadku w maju 2009 r. oraz w jego następstwie doświadczenia długotrwałego i bolesnego leczenia z konsekwencjami trwałego uszczerbku na zdrowiu fizycznym, cierpi na zaburzenia nerwicowe z nasilonymi stanami depresyjno-lękowymi. Zaburzenia nerwicowe związane są z przeżyciem silnego stresu pourazowego, który objawia się w postaci rozdrażnienia, problemów ze snem, nasilonego napięcia, wyolbrzymionej reakcji przestachu oraz obniżonego nastroju. Ponadto następuje wycofanie z życia społecznego, uczucie pustki lub beznadziejności oraz stałe uczucie rozdrażnienia i napięcia jako wynik zagrożenia, wyobcowania, i braku możliwości samorealizacji. Wskazane jest, aby powód nadal korzystał z pomocy psychologa, w trudniejszych okresach zasadne byłoby wspomaganie się farmakologią i konsultacja psychiatryczna. Aktywność fizyczna, podejmowanie codziennych działań, kontakty społeczne, wsparcie najbliższych oraz kontynuacja leczenia psychologicznego może znacznie zredukować długość utrzymywania się objawów lub nawet pomóc w ich częściowym ustąpieniu.

Z powodu doznanych obrażeń klatki piersiowej powód wymagał pomocy osób trzecich przez okres pierwszych trzech miesięcy. W początkowym okresie, tj. przez pierwsze 6-8 tygodni, za wyjątkiem czasu pobytu w szpitalu, powód wymagał pomocy w zakresie wszystkich czynności dnia codziennego, w tym pomocy w przemieszczaniu się. Był osobą niezdolną do samoobsługi. Kolejne tygodnie pozwalały na stopniowe wykonywanie coraz większej liczby czynności, które wymagały „sposobu” oraz wykonania w znacznie dłuższym czasie, dogodnym dla powoda. Aktualnie poza dźwiganiem ciężkich przedmiotów powód może wykonywać samodzielnie wszystkie czynności.

Stwierdzony w badaniu powoda stan somatyczny i psychiczny należy uznać za utrwalony, nie rokujący istotnej poprawy, tym samym nie istnieją szanse na odzyskanie przez powoda sprawności sprzed wypadku.

W chwili obecnej powód jest ograniczony w swojej aktywności. Niemożność samorealizacji powoduje utrzymujący się stan depresyjny, lęki egzystencjalne, dotyczące siebie i swojej rodziny. Zła sytuacja materialna, niesatysfakcjonująca praca i niskie zarobki nie pomagają powodowi w odzyskaniu równowagi psychicznej lecz wpływają negatywnie na jego samoocenę i poczucie własnej wartości.

Stan zdrowia powoda J. G., będący konsekwencją doznanych obrażeń w wypadku z dnia 1.05.2009 r. czyni go częściowo niezdolnym do pracy zarówno w wyuczonym zawodzie – w budownictwie, jak również do pracy wykonywanej w dniu zdarzenia – przygotowanie dużych reklam. Powód mógłby wykonywać prace, które polegają na zbieraniu zamówień, wykonywaniu projektów reklam, rozliczaniu wykonanych prac. Natomiast nie może

wykonywać prac związanych z korzystaniem z drażniących substancji chemicznych np. lakierów oraz przebywania na wysokościach.

Powód w 2003 r. przebył zabieg neurologiczny odcinka lędźwiowo-krzyżowego kręgosłupa, od czasu zabiegu nie odczuwa żadnych dolegliwości ze strony narządu ruchu, tym samym nie pozostają w związku przyczynowym, które mają wpływ na niezdolność powoda do świadczenia pracy.

Po wypadku powód J. G. załamał się, popadł w depresję. Początkowo odczuwał silny ból, który po pół roku stał się bardziej znośny. Ból odczuwa do chwili obecnej. Początkowo powód J. G. przebywał na zwolnieniu lekarskim, następnie otrzymywał świadczenie rehabilitacyjne. Od sierpnia 2013 r. podjął pracę jako agent ubezpieczeniowy.

W chwili wypadku powód J. G. prowadził działalność gospodarczą – wykonywanie reklam. Rozliczenie podatkowe prowadził w formie ryczałtu. Przed 1.05.2009 r. miał zawarte umowy na wykonanie reklam. W związku z wypadkiem usług tych nie wykonał. Nie żądano od niego zapłaty odszkodowania z tytułu niewykonania umów. W dniu 13.10.2013 r. powód zaprzestał prowadzenia działalności i wykreślił ją z ewidencji.

W okresie od 1.05.2009 r. do 29.10.2009 r. powód J. G. pobierał zasiłek chorobowy w łącznej kwocie 1.454,39 zł brutto. W okresie od 30.10.2009 r. do 24.10.2010 r. powód pobierał zasiłek rehabilitacyjny w łącznej kwocie 2.876,40 zł brutto (netto 2.359,40 zł).

W dniu 22.07.2009 r. powód zgłosił do pozwanego Zakładu (...) szkodę komunikacyjną. W toku postępowania likwidacyjnego pozwany wypłacił na rzecz J. G. następujące kwoty: bezsporne zadośćuczynienie w kwocie 20.000 zł; utracony dochód (wypłaty w okresie od 23.04.2010 do 02.04.2012r.) w łącznej kwocie 54.381,33 zł, przyjmując miesięczny dochód powoda w kwocie 2.305zł; koszty leczenia i dojazdu (wypłaty w okresie od 23.04.2010 r. do 28.08.2012r.) w łącznej kwocie 523,74 zł.

Powód prowadził własną działalność gospodarczą od czerwca 2008 r. Od chwili rozpoczęcia działalności do kwietnia 2009 r. uzyskał on średni dochód miesięczny w wysokości 1.853,50 zł. Wysokość powyższego dochodu stanowi kwota po uwzględnieniu składek na ubezpieczenie społeczne i po opodatkowaniu podatkiem dochodowym według skali podatkowej za 2008 i 2009 r.

Zawarte przez powoda w marcu i kwietniu umowy o wykonanie usługi wynikają z dokumentów nie stanowiących dokumentów księgowych, a tylko czysto hipotetyczne prognozy osiągnięcia przychodów w przyszłości. Zlecenia nie są podpisane przez wykonawcę, nie mają załączonych żadnych dokumentów będących podstawą wyceny ani szczegółowych ustaleń technicznych. Istnieje trudność w określeniu możliwego do uzyskania dochodu. Brak szczegółowych danych dotyczących kosztów wykonania usługi, tj. jakości materiałów, technologii czy też ilości osób wykonujących dane zlecenie, nie pozwala na wiążące określenie realnych dochodów, które byłyby możliwe do osiągnięcia przez powoda w tym zakresie.

Ustalona kwota dochodów za 2008 i 2009 r. została zadeklarowana przez powoda do opodatkowania w całości, bez odliczania kosztów.

Aktualnie powód J. G. nie jest w stanie z uwagi na stan zdrowia prowadzić działalności gospodarczej w postaci wykonywania reklam. Od sierpnia 2013r. pracuje jako agent ubezpieczeniowy i pobiera najniższe wynagrodzenie, aktualnie około 1 600 zł brutto. Nie jest w stanie wykonywać tej pracy w terminie, z uwagi na aktualny stan zdrowia. Nie ma innych źródeł dochodu. Na utrzymaniu powód ma studiującego syna w wieku 19 lat. Nadal jest pod opieką lekarza pulmonologa i chirurga. Odczuwa nadal ból i zażywa leki przeciwbólowe.

Przed wypadkiem powód był osobą aktywną, aktualnie nie może uprawiać sportu, nawet krótki spacer sprawia mu trudność. Nie może się schylać, ma problemy z oddychaniem. Nie jest w stanie jak przed wypadkiem pomóc własnym dzieciom, zająć się wnukiem.

Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 7.12.2009r. powód miał stwierdzoną niezdolność do pracy na okres 6 miesięcy. Orzeczeniem z dnia 29.04.2010r. powód uzyskał stwierdzeniem niezdolności do pracy na dalsze 6 miesięcy. Orzeczeniem z dnia 10.01.2011r. stwierdzona została niezdolność do pracy powoda do dnia 30.06.2011r. W dniu 18.04.2011r. powód J. G. uzyskał orzeczenie o ustaleniu umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, ze wskazaniem pracy lekkiej na stanowisku przystosowanym lub warunkach zakładu pracy chronionej, nie wymagającej dużego wysiłku fizycznego, dźwigania ciężarów i schylania się, w dobrych warunkach mikroklimatycznych. Orzeczenie z dnia 22.04.2013r. podtrzymało umiarkowany stopień niepełnosprawności powoda, z wymogami do zatrudnienia: praca na stanowisku przystosowanym, zakład pracy chronionej. Orzeczenie z dnia 4.05.2015r. ustala u powoda umiarkowany stopień niepełnosprawności do dnia 30.04.2018r. ze wskazaniem pracy na stanowisku przystosowanym, nie wymagającym długotrwałego stania i chodzenia, dźwigania ciężarów i dużego wysiłku fizycznego.

Opinia biegłej A. M., co do której pozwany zgłosił zastrzeżenia, uzupełniona na piśmie i ustnie podtrzymała ustalenie, że kwota miesięcznego dochodu powoda, uzyskiwanego z prowadzonej działalności gospodarczej wynosiła 1 850 zł miesięcznie. Biegła wskazała, że podstawą obliczenia powyższej kwoty był wykazany i zadeklarowany w całości do opodatkowania przychód powoda z okresu przed wypadkiem, to jest przed dniem 01.05.2009r. Biegła wyjaśniła, że powód zadeklarował do opodatkowania cały przychód, bez odliczania od niego kosztów działalności, co miało podstawę prawną, gdyż odliczenie ewentualnych kosztów jest prawem a nie obowiązkiem podatnika.

Sąd Okręgowy uznał, że nie ma potrzeby powołania innego biegłego. Głównym zarzutem pozwanej do opinii biegłej A. M. był brak odliczenia kosztów poniesionych przez powoda, które w ocenie pozwanego, miałyby wpływ na wysokość uzyskiwanego przez powoda dochodu. Przeprowadzone postępowanie dowodowe nie dało jednak rezultatu w postaci zgromadzenia dokumentów, które wskazywałyby jednoznacznie na wysokość ponoszonych przez powoda kosztów prowadzonej działalności. Sąd Okręgowy podkreślił, że powód prowadził rozliczenie podatkowe w formie ryczałtu, dysponował jedynie dokumentami załączonymi do akt, które biegła A. M. brała pod uwagę sporządzając trzy pisemne opinie w tej sprawie. Brak wykazania jakichkolwiek nowych okoliczności faktycznych w tym przedmiocie powodował całkowitą bezcelowość zlecenia dalszych opinii biegłym, bądź opinii uzupełniającej A. M.. Tym bardziej, że jak wynika z okoliczności faktycznych – pozwany zakład ubezpieczeniowy w toku likwidacji szkody przyjął kwotę miesięczną 2.300 zł jako podstawę do obliczenia utraconego zarobku powoda. Tymczasem w opinii biegła przyjęła kwotę niższą, to jest 1 850 zł.

Z tych też względów Sąd Okręgowy oddalił dalsze wnioski dowodowe pozwanej o przeprowadzenie dowodu z opinii kolejnego biegłego na okoliczność ustalenia utraconego dochodu powoda przy uwzględnieniu poniesionych przez powoda kosztów.

W ustalonych okolicznościach faktycznych, Sąd Okręgowy przyjmując za podstawę odpowiedzialności pozwanego umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawartej z posiadaczem pojazdu, który spowodował wypadek oraz przepis art. 822 k.c., art. 436 § 1 k.c. uznał powództwo w części za zasadne.

Odnosząc się do żądania zadośćuczynienia, Sąd Okręgowy uznał, iż najbardziej adekwatną i kompensującą powodowi rozmiar doznanych przez niego krzywd jest kwota 100 000 zł, która po uwzględnieniu wypłaconej już powodowi przez pozwanego z tego tytułu kwoty 20 000 zł daje kwotę 80 000 zł zgodną z żądaniem pozwu.

Jeżeli chodzi o żądanie zwrotu utraconego zarobku, Sąd Okręgowy podkreślił, iż znajduje ono swoje uzasadnienie w art. 444 § 2 k.c., gdyż skutkiem wypadku, w jakim powód uczestniczył, było takie pogorszenie się jego stanu zdrowia, że przez pewien okres był on całkowicie, a następnie częściowo niezdolny do pracy.

Ustalony w sprawie średni dochód, jaki powód uzyskiwałby z prowadzonej działalności gospodarczej wynosi 1 850 zł miesięcznie. Biorąc pod uwagę prowadzone przez pozwanego postępowanie likwidacyjne i wypłacane powodowi z tytułu utraconego zarobku kwoty, należy stwierdzić, że ostatnia wypłata z tego tytułu miała miejsce w dniu 2.04.2012 r.

i dotyczyła okresu do końca czerwca 2011r. Łączna kwota wypłaconego powodowi odszkodowania z tytułu utraconych przez powoda zarobków do czerwca 2011r. wynosiła 54 381,33 zł.

Licząc od 1 maja 2009r. do 30 czerwca 2011r. utracony zarobek powoda według kwoty 1 850 zł wynosił łącznie 48 100 zł (1 850 zł x 26 miesięcy). Odliczeniu od tej kwoty podlegały wypłacone powodowi kwoty zasiłku chorobowego i rehabilitacyjnego, łącznie 2 721,92 zł. Łączna kwota utraconego zarobku powoda wynosiła zatem do końca czerwca 2011r. 45 378 zł. Pozwany do 30 czerwca 2011r. wypłacił powodowi z tego tytułu kwotę 54 381,33 zł, przyjmując wyższą kwotę bazową dochodu miesięcznie (2 305 zł).

Wobec powyższego należy stwierdzić, że roszczenie powoda o zapłatę utraconego zarobku do 30 czerwca 2011r. zostało w całości zaspokojone w trakcie postępowania likwidacyjnego. Powództwo w tej części podlegało zatem oddaleniu.

W okresie od lipca 2011r. do końca lipca 2013r. powód ze względu na stan zdrowia nie pracował, nie otrzymywał żadnych świadczeń. Łączna kwota utraconego przez niego dochodu w tym okresie wynosiła zatem 46 250 zł licząc po 1 850 zł miesięcznie.

Od sierpnia 2013r. do chwili obecnej powód pracuje i w tym okresie otrzymywał najniższe wynagrodzenie. Różnica pomiędzy utraconym a uzyskanym dochodem była następująca: od sierpnia do grudnia 2013r. - 570 zł (1 850 zł - 1280 zł - najniższe wynagrodzenie netto) x 5 miesięcy = 2 850 zł utraconego zarobku, od stycznia do grudnia 2014r. - 506 zł (1 850 zł - 1 344 zł) x 12 miesięcy = 6 072 zł utraconego zarobku, od stycznia do grudnia 2015 r. - 450 zł (1 850 zł - 1 400 zł) x 12 miesięcy = 5 400 zł utraconego zarobku.

Łączna kwota utraconego przez powoda zarobku od 1 lipca 2011r. do grudnia 2015r. (do chwili orzekania) wynosiła zatem 46 250 zł + 2 850 zł + 6 072 zł + 5 400 zł = 60 572 zł i taką kwotę Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda. W pozostałej części tego żądania powództwo podlegało oddaleniu.

Jeżeli chodzi o wysokość renty od 1 stycznia 2016r. Sąd Okręgowy obliczył jej wysokość w sposób następujący: kwotę 1 850 zł utraconego dochodu należało pomniejszyć o uzyskiwane przez powoda wynagrodzenie netto w kwocie 1 480 zł (od 1.01.2016r. najniższe wynagrodzenie netto), co daje miesięcznie kwotę 370 zł. Powyższą różnicę Sąd zasądził tytułem miesięcznej renty, płatnej do dnia 10. każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy oddalił powództwo. O odsetkach orzekł na podstawie art. 481 kc. Kosztami postępowania na podstawie art. 100 k.p.c., obciążył w całości pozwanego, przyjmując, że powód przegrał proces co do nieznaczej części żądania a ponadto określenie należnej powodowi sumy zależało od oceny sądu. Sąd w tym zakresie miał na uwadze odszkodowawczy charakter dochodzonego roszczenia, którego ostateczną wysokość trudno precyzyjnie określić w pozwie, na początku procesu bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, w szczególności w zakresie opinii biegłych.

Apelację od opisanego rozstrzygnięcia wywiódł pozwany, zaskarżając wyrok w części to jest w zakresie:

- pkt. I.2 zasądzającego kwotę 60 572 zł tytułem utraconych zarobków za okres od 1.05.2009r. do dnia 31.12.2015r. z ustawowymi odsetkami od kwoty 38 850 zł od dnia 11.06.2013r., od kwoty 7 400 zł od dnia 1.10.2013r., od kwoty 14 322 zł od dnia 4.12.2015r. – do dnia zapłaty,
- w zakresie pkt. I.4 zasądzającego kwotę 370 zł miesięcznie tytułem renty uzupełniającej,
- w zakresie pkt. III i IV rozstrzygających o kosztach procesu.

Skarżący zarzucił naruszenie prawa procesowego w postaci:

- art. 233 kpc poprzez przyjęcie, że możliwy do osiągnięcia przez powoda zarobek przed zdarzeniem kształtował się na poziomie kwoty 1 850 zł, gdy tymczasem z treści opinii biegłej z dziedziny księgowości wynika, że kwota 1 850

zł stanowiła dochód w rozumieniu księgowym bez odliczenia kosztów prowadzonej działalności gospodarczej i nie może być utożsamiana z zyskiem, poprzez pominięcie, że każde przedsiębiorstwo ma określoną rentowność, poprzez nieuwzględnienie wniosku dowodowego pozwanego w zakresie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z dziedziny finansów przedsiębiorstw celem ustalenia stosunku kosztów prowadzenia działalności gospodarczej względem uzyskiwanych z niej dochodów w branży powoda, poprzez pominięcie, że ocena, czy powód jakkolwiek zarobek utracił wymaga ustalenia, czy i w jakiej wysokości kształtował się miesięczny zysk powoda, poprzez pominięcie, że biegli sędziowie uznali, iż powód jest częściowo niezdolny do pracy, a jednocześnie od sierpnia 2013r. wykonuje pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, zatem nie ponosi straty zarobku,

- art. 227 kpc w zw. z art. 278 kpc poprzez oddalenie wniosku dowodowego strony pozwanej o powołanie biegłego sądowego z dziedziny finansów przedsiębiorstw celem ustalenia stosunku kosztów prowadzenia działalności gospodarczej względem uzyskiwanych z niej dochodów w branży powoda,

Skarżący zarzucił również naruszenie prawa materialnego w postaci:

- art. 822 kc, art. 444 § 2 kc. art. 361 § 2 kc w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez dokonanie błędnej wykładni i przyjęcie, że w przypadku utraty możliwości zarobkowania renta należna poszkodowanemu obejmuje wartość dochodu w rozumieniu księgowym bez umniejszenia o koszty uzyskania przychodu, podczas gdy przepis ten zakłada wyrównanie straty w zarobku to jest utraconego zysku rozumianego jako kwotę, która powód zarabiał po odliczeniu wszelkich danin publicznych, ale również po doliczeniu kosztów, które poniósł, aby ten zysk osiągnąć; stratą podlegającą wyrównaniu jest jedynie utrata wartości zysku, a nie dochodu księgowego,

- art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 20 listopada 1998r o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby poprzez pominięcie, że podatnicy opodatkowani w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych są obowiązani posiadać i przechowywać dowody zakupu towarów, prowadzić wykaz środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych a tym samym przyjęcie, że niegromadzenie opisanych dowodów przez powoda może prowadzić do przypisania negatywnych konsekwencji takiego zaniechania pozwanemu.

W odwołaniu do powyższych zarzutów skarżący wniósł o zmianę kwestionowanego orzeczenia poprzez oddalenie powództwa w pkt. I.2, I.4, zaś w pkt. III i IV poprzez stosunkowe rozdzielanie kosztów postępowania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kaliszu.

Skarżący wniósł o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację, powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył:

apelacja nie jest zasadna.

W ramach zarzutu procesowego, sformułowanego w apelacji na gruncie art. 233 kpc skarżący kwestionuje sposób wyliczenia utraconego przez powoda dochodu w wyniku niezdolności do wykonywania dotychczasowej działalności gospodarczej oraz podnosi, że niezdolność powoda do pracy w pełnym wymiarze powstała już wcześniej, przed wypadkiem, kiedy to orzeczono ograniczenie sprawności powoda w stopniu umiarkowanym.

Podważając sposób wyliczenia utraconego dochodu, skarżący zarzuca nieuwzględnienie wniosku dowodowego dotyczącego przeprowadzenia dowodu z opinii innego biegłego z dziedziny finansów przedsiębiorstw celem ustalenia stosunku kosztów prowadzenia działalności gospodarczej względem uzyskiwanych z niej dochodów w branży powoda, powołując się na zastrzeżenie w trybie art. 162 kpc złożone do protokołu.

Badanie zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego w zakresie, w jakim prawo to zostało zastosowane w formie wydanego przez Sąd I instancji postanowienia, odbywa się poprzez regulację przewidzianą w art. 380 kpc. Sąd odwoławczy, będąc związany zarzutami prawa procesowego, nie bada i nie rozważa innych, poza podniesionymi w apelacji, możliwych naruszeń prawa procesowego. Zgłoszenie zastrzeżenia w trybie art. 162 kpc jest warunkiem poddania pod ocenę sądu odwoławczego tylko tych postanowień, które nie podlegają oddzielnemu zaskarżeniu i mogą być zmieniane lub uchylane stosownie do okoliczności sprawy. Postanowienie dowodowe należy do wskazanej kategorii, jest niezaskarżalne, zatem w celu zbadania decyzji procesowej Sądu I instancji w ramach kontroli instancyjnej, na podstawie art. 380 kpc, strona apelująca winna złożyć stosowny w tym zakresie wniosek. Wprawdzie apelujący nie sformułował wniosku wprost, to jednak przyjmuje się w orzecznictwie, że nie jest konieczne, aby strona (nawet wtedy gdy jest reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika), wyraźnie powołała się na przewidzianą w art. 380 kpc regulację, wystarczy gdy z wywodów apelacji w sposób dostatecznie zrozumiały będzie wynikać, że kwestionuje zasadność określonych postanowień wydanych przez Sąd I instancji (zob. wyr. SN z 15.6.2007 r., II CSK 96/07, L.).

Dokonując zatem kontroli instancyjnej postanowienia oddalającego wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny finansów przedsiębiorstw, Sąd Apelacyjny podzielił argumentację Sądu I instancji wywiedzioną u podstaw kwestionowanej decyzji procesowej. Wobec jasno wyłożonego stanowiska, przekonująco i stanowczo uzasadnionego nie ma potrzeby powielania tejże argumentacji. Zaakcentowania jedynie wymaga, że opinia biegłej z zakresu księgowości A. M., opierając się na dostępnym materiale dowodowym, nie kwestionowanym przez pozwanego, szczególnie jeśli chodzi o dokumenty podatkowe, z których wynikała kwota dochodu zgłoszonego do opodatkowania, bez wskazania kosztów uzyskania przychodu, była jasna, przystępna, a stopień umotywowania i stanowczość wyrażonych wniosków świadczy o jej przydatności dla rozstrzygnięcia sprawy. Ponadto brak nowych okoliczności faktycznych powodował, jak trafnie zauważył Sąd I instancji, całkowitą bezcelowość zlecenia dalszych opinii innym biegłym. W tym miejscu dodać trzeba, że skarżący przy dotychczasowym materiale dowodowym dąży w istocie do sporządzenia opinii teoretycznej, z hipotezą konieczności ponoszenia kosztów uzyskania przychodu w sytuacji, gdy okoliczność taka nie wynika z żadnego dowodu w sprawie. Przeciwnie, z materiału dowodowego wynika, że powód świadczył usługi najczęściej u klientów z powierzonego im materiału, korzystał z telefonu domowego, prywatnego, nie ponosił kosztów paliwa, gdyż nie wykorzystywał samochodu do prowadzenia działalności gospodarczej. Zatem analiza ekonomiczna innych przedsiębiorstw i dokonywanie na tej podstawie analogii do przedsiębiorstwa powoda, z pominięciem zebranego w badanej sprawie materiału dowodowego jest niedopuszczalna, co słusznie zasygnalizował powód. W świetle powyższego w okolicznościach badanej sprawy trzeba przyjąć, za opinią biegłej, że dochód powoda, wykazywany w deklaracjach podatkowych i zeznaniach rocznych, bez wskazywania kosztów uzyskania przychodów jest możliwy do osiągnięcia, a zatem należy, wbrew wywodom skarżącego, utożsamiać go z zyskiem.

Kolejny zarzut wadliwego ustalenia, że powód poniósł stratę w zakresie utraty zarobku w sytuacji, gdy biegli sądowi uznali, że jest on częściowo niezdolny do pracy, a jednocześnie od sierpnia 2013r. wykonuje pracę w pełnym wymiarze, oraz, że przed wypadkiem miał orzeczoną niepełnosprawność, nie zasługuje na uwzględnienie. Istotnie od 2003r. datuje się niepełnosprawność powoda w stopniu umiarkowanym, ustalona po zabiegu neurochirurgicznym kręgosłupa. Biegli lekarze analizowali dokumentację medyczną także z 2003r. stwierdzając, że niepełnosprawność z tego okresu nie oznaczała niezdolności do pracy. Skutki przedmiotowego zdarzenia szkodzącego są daleko rozleglejsze w zakresie niezdolności do pracy, stan zdrowia powoda nie rokuje dobrze i nie wróci on do sprawności sprzed wypadku. Z przedstawionej argumentacji biegłych wynika zatem jasno, że niepełnosprawność powoda po 2003r. i po 2009r. była znacząco zróżnicowana. W wyniku zdarzenia z 1 maja 2009r. powód doznał bowiem poważnych obrażeń, skutkujących trwałym 28% uszczerbkiem na zdrowiu, utrwalonymi somatycznymi jak i psychicznymi schorzeniami. W konsekwencji nie sposób podzielić stanowiska apelacji, wyrażającego się w przekonaniu o wadliwości ustaleń w opisanym zakresie. Nie ma racji skarżący, że Sąd I instancji nie wziął pod uwagę, iż stan zdrowia powoda przed wypadkiem wykluczał możliwość wykonywania ciężkiej pracy fizycznej. Otóż orzeczonego stopień umiarkowanej niepełnosprawności pozwalał powodowi wykonywać usługi reklamowe jako takie, zaś stan zdrowia weryfikował uzyskiwane zlecenia, ograniczając je do świadczenia takich usług, z którymi nie wiązała się ciężka praca. Innymi

słowy, działalność gospodarcza powoda, obejmująca dość szerokie spektrum usług w branży reklamowej pozwalała na odpowiedni do stanu zdrowia ich dobór.

Reasumując, zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 kpc oraz art. 227 kpc w zw. z art. 278 kpc należy uznać za chybiony, zaś podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku, w zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w przedmiocie procesu, w tym podstawę obliczenia hipotetycznych dochodów powoda w okresie objętym pozwem, za prawidłową. Sąd Apelacyjny przyjmuje zatem wskazanie ustalenia za własne, dzieląc również ich ocenę jurydyczną, przeprowadzoną w zgodzie z dyrektywami zawartymi w art. 233 § 1 kpc.

Opisany zarzut naruszenia prawa procesowego ściśle związany jest z zarzutem naruszenia prawa materialnego w postaci art. 444 § 2 kc. Osią sporu było bowiem przyjęcie przez Sąd Okręgowy u podstaw kwestionowanego wyroku wysokości dochodów możliwych do uzyskania przez powoda w okresie objętym niezdolnością do pracy.

Na gruncie art. 444 § 2 kc regulującego instytucję renty wyrównawczej

zabiegiem, jakiego należy dokonać dla ustalenia należnej z tego tytułu renty jest porównanie wysokości dochodów uzyskiwanych przez uprawnionego w okresie objętym niezdolnością do pracy z dochodami, które uzyskiwałby, gdyby zdarzenia szkodzącego nie było. Funkcją renty wyrównawczej, jako jednego z roszczeń przewidzianych w wypadku powstania szkody na osobie, jest zrekompensowanie faktycznej utraty możliwości zarobkowych poszkodowanego (tak przykładowo SN w wyroku z dnia 4 kwietnia 2007r., I PK 125/7, M. P. Pr. (...), por. wyrok SN z dnia 21 maja 2009 r., V CSK 432/08- L.).

Prawo do renty przysługuje także osobom prowadzącym działalność gospodarczą, jeżeli w wyniku zdarzenia szkodzącego częściowo lub całkowicie utraciły możliwość jej kontynuowania. Wysokość renty zależna jest od średniej dochodów, jakie poszkodowany osiągał z prowadzonej działalności gospodarczej.

W świetle powyższego, skoro Sąd Okręgowy zasadnie ustalił wynagrodzenie powoda możliwe do uzyskania w okresie niezdolności do pracy na kwotę 1 850 zł, wyprowadził prawidłowy wniosek, iż w takiej formie ujęty dochód stanowi podstawę do wyliczenia renty wyrównawczej. W konsekwencji przyjętych ustaleń renta wyrównawcza, w tym także bieżąca renta uzupełniająca zostały prawidłowo zasądzone w wymiarze uwzględnionym w zaskarżonym wyroku (pkt I. 2, I.4). Sąd Apelacyjny nie podzielił bowiem zapatrywania skarżącego, wyrażanego we wszystkich zarzutach apelacji, skonstruowanych zarówno na gruncie prawa procesowego jak i materialnego, że dochód możliwy do uzyskania w okresie całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy powoda nie wyraża się kwotą 1850 zł, ustaloną przez biegłą A. M. na podstawie dokumentów podatkowych powoda, jako, że jest dochodem księgowym a nie zyskiem, uwzględniającym koszt uzyskania przychodu.

W konsekwencji, ustalony wymiar renty wyrównawczej pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem szkodzącym, za które odpowiedzialność gwarancyjną ponosi pozwany. Tym samym zarzut naruszenia art. 361 § 2 kc, art. 822 kc w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych nie jest trafny.

Chybionym jest także zarzut naruszenia art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 20 listopada 1998r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne w sytuacji, gdy z materiału dowodowego wynika, że powód nie miał potrzeby gromadzić dowodów obrazujących koszty prowadzonej działalności, skoro takich kosztów nie ponosił.

Nieuwzględnienie zreferowanych powyżej zarzutów apelacji w konsekwencji czyni bezzasadnym także zaskarżenie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania (pkt III i IV wyroku). Zastosowanie zasady wyrażonej w art. 100 zd. 2 kpc w sytuacji przegranej powoda w nieznacznej części należy uznać za zasadne.

Przedstawiony rezultat kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia skutkowało oddaleniem apelacji na podstawie art. 385 kpc. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w odwołaniu do zasady wyrażonej w art. 98 kpc,

zasądząc od pozwanego na rzecz powoda koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2 700 zł, których wysokość ustalono zgodnie z § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 490 ze zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804).